

Jeden šťastný a jeden nešťastný král

Anglie byla jedinou silnou zemí, která se nezúčastnila bojů třicetileté války. Vnuk sťaté skotské královny Marie Stuartovny **Karel I.** se nehodlal o všech záležitostech radit s parlamentem. Chtěl raději vládnout, jak se mu líbilo. A jemu se především líbilo utrácet peníze.

Anglickému lidu to nebylo vhod. V Anglii žilo mnoho přísných a zbožných protestantů, kterým se říkalo **puritáni**, což znamená „čistí“. Nenáviděli luxus a přepych. Jejich vůdcem v boji proti králi byl chudý šlechtic **Oliver Cromwell**. S pomocí své dobře vycvičené a disciplinované armády se mu podařilo krále Karla I. zajmout a postavit ho před soud. Král byl odsouzen k smrti a sťat. Od té doby v Anglii vládl Oliver Cromwell. Zaměřil se především na rozvoj britského námořnictva a kolonií a snažil se oslabit moc britského konkurenta – Holandska. Po jeho smrti došlo k **restauraci** (znovunastolení) Stuartovců.

Karel I.

Oliver Cromwell

Francouzští králové to měli snazší. Vládli velké, zámožné a lidnaté zemi, kterou nedokázaly zničit ani velké náboženské války. V dobách strašlivé třicetileté války byl skutečným vládcem chytrý kardinál Richelieu. Svou obratností a prohnatostí připravil šlechtu o možnost spolurozhodování a veškerou moc soustředil ve svých rukou.

Ludvík XIV.

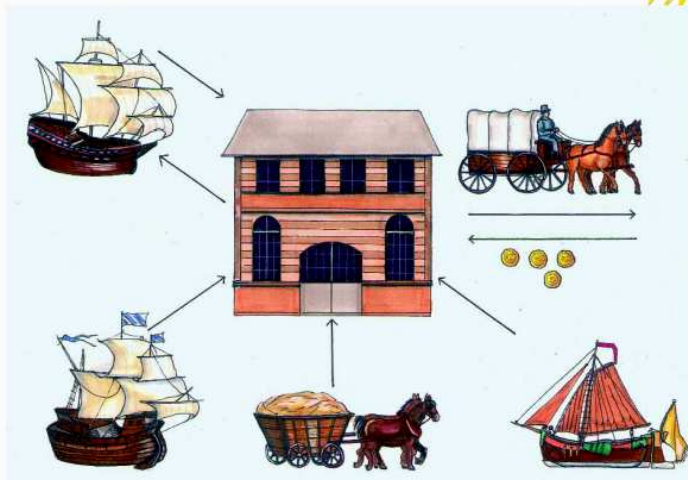
J. B. Colbert

Když zemřel, správcovství za tehdy pětiletého Ludvíka XIV. převzal neméně schopný kardinál Mazarin. Po Mazarinově smrti Ludvík XIV. vládl zcela sám. Vydal např. rozkaz, že se žádnému francouzskému občanovi nesmí vydat ani cestovní pas, aniž by k tomu on sám nedal své svolení. Šlechta neměla žádné právo, směla jen přihlížet, jak král hraje svou roli. Slavnostní představení, tzv. lever, začínalo už v osm hodin ráno, když se panovník uráčil vstát z lůžka. Tehdy vešli do jeho ložnice spolu s komořím a lékařem princové z královské rodiny. Za obřadného poklekání mu byly podány dvě velké napudrované lokýnkové paruky. Král si vybral tu, která mu právě padla do oka, oblékl si drahocenný župan a sedl si vedle postele. Nyní už směli do komnaty vstoupit i nejvyšší šlechtici, a zatímco byl král holen, přicházeli jeho tajemníci a úředníci.

Do nejmenších podrobností byl stanoven postup oblékání. Nejvyšší ctí bylo podat králi košili, kterou předtím pečlivě ohřáli, tato čest náležela královu bratru. Komoří držel jeden rukáv, vévoda druhý. Když král vyšel z ložnice oděn a s úsměvem a elegancí po modlitbě v předsálí přednesl program dne.

Kromě toho se konaly rozličné hony, bály, divadelní představení. Stejně obřadně probíhalo také každé jídlo. Dokonce i králův odchod na lůžko se stal složitým obřadem, připomínajícím spíše balet. Vše se přehánělo tím nejkomičtějším způsobem.

Umíš si jistě představit kolik provoz zámku a jeho zahrad a takový život stál. Sám král měl 2000 služebníků. Přitom dvorní život nebyl tím nejnákladnějším. Nejvíc peněz stály Francii války, které Ludvík XIV. s někým neustále vedl. Ale Ludvík XIV. měl chytré ministry, jimž propůjčil velké pravomoci, a kteří věděli, jak získat peníze. Jedním z nich byl Jean Bapstise Colbert, tvůrce merkantilismu.

Zásady merkantilismu, 17. stol.

- ✚ Žádný kus půdy, který může být obdělán, nesmí zůstat ležet ladem.
- ✚ Všechny suroviny získané v zemi mají být také v zemi zpracovány. Zpracováním surovin se hodnota výrobku mnohonásobně zvyšuje.
- ✚ Důležitým úkolem státu je pečovat o zalidnění země takovým množstvím lidí, kteří se v ní mohou uživit. Jen dostatečné množství pracovníků může dobývat, pěstovat a zpracovávat suroviny. Do výroby je třeba zapojit i tuláky a žebráky, z ciziny mají být povoláváni odborníci, aby domácí obyvatelstvo naučili vyrábět dosud dovážené výrobky.
- ✚ Zlato a stříbro získané z prodeje výrobků do ciziny má zůstat v zemi, ale ne jako poklad v truhlicích, nýbrž v oběhu.
- ✚ Obyvatelstvo má být vedeno k tomu kupovat domácí výrobky, zahraniční zboží jen v nejnutnějších případech.
- ✚ To, co musí být nezbytně dováženo z ciziny, má být kupováno „z první ruky“, tedy přímo od výrobce, a nemělo by to být kupováno za zlato a stříbro, nýbrž pokud možno výměnou za domácí zboží.
- ✚ Cizí zboží má být dováženo především jako surovina, a to proto, aby bylo zpracováno doma domácími silami.
- ✚ Má být pečlivě dbáno, aby při prodeji zboží byly hledány cesty odbytu až do nejzazších koutů země. Přebytečné zboží pak má být prodáváno do ciziny za zlato a stříbro.
- ✚ Je zásadně nepřipustné, aby výrobky, které je možné v dostatečné míře a kvalitě vyrobit v zemi, byly dováženy z ciziny.
- ✚ Dovoz je třeba odmítnout i v případě, že tuzemský výrobek je méně kvalitní a dražší („je lépe dát dva toлары, které zůstanou v zemi, než jeden tolar, který jde ze země“).

Versailles je od Paříže vzdáleno cca 15 km. Předtím zde bylo 15 000 ha bažin, které musely být vysušeny. Výstavba zámku trvala cca 28 let (1661 – 1689).

Pracovalo na něm 36 000 dělníků. V parku se nacházelo 1.400 kašen a fontán.

Versailles má cca 2000 místností. Zrcadlový sál má 17 vysokých zrcadel a je 73 m dlouhý.

Použitý materiál: zlato, mramor, zrcadla, ušlechtilé dřevo, koberce.

Ve Versailles žilo 20 000 lidí – šlechta, služebnictvo atd. Přesto byly vytápěny jen některé místnosti, mnohde chyběly koupelny a toalety. Dámy zápach překrývaly parfémami.

Z účetnictví francouzského dvora v roce 1680

příjmy	61 500 000 Livres
stavební náklady	76 000 000 Livres
udržování dvora	29 000 000 Livres

Pro srovnání:

1 Iněná košile	4,00 Livre
½ kg hovězího masa	0,15 Livre
450 g bílého chleba	0,10 Livre
1 paruka	42,00 - 100 Livre

Co znázorňují tyto karikatury?

Cca 80 % všech Francouzů žilo na venkově. Půda patřila z větší části šlechtě nebo církvi. Rolníci pracovali na polích, která jim nepatřila. Velkou část sklizně museli odevzdávat.

Z úrody si mohli nechat méně než polovinu. Rolníci byli velmi chudí. Jedli většinou jen chléb a polévky. Maso měli velmi zřídka. Většina rolníků ani neměla dobytek, tzn., že neměli ani mrvu na hnojení polí, aby vypěstovali více obilí. Často je soužily nemoci a mor. Z narozených dětí se 20 let dožila asi jen polovina. Lidé často trpěli hladem.

Šlechta a církve nemusely platit daně. Daně platili jen rolníci a měšťané. Král mohl více peněz z daní získat jen tehdy, pokud více vydělávali jeho poddaní. Tento záměr sledoval i merkantilismus. Díky nákladným válkám, které Francie neustále vedla, zůstávala země přesto totálně zadlužená.

